

Quickscan natuurtoets Diepengoor, Denekamp

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetgeving- en beleid*

- definitief -

ecogroen advies

in opdracht van
Provincie Overijssel

Colofon

Titel Quicksan natuurtoets Diepengoor, Denekamp

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving- en beleid

Projectcode 14-210

Status definitief

Datum 19 maart 2015

Auteur(s) Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Eindredactie Ing. M. (Mike) Wallink

Opdrachtgever Provincie Overijssel

ecogroen advies

is een onafhankelijk

advies- en ingenieursbureau

gespecialiseerd in

ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Lindenholz J.G. (2015). Quicksan natuurtoets Diepengoor, Denekamp. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving- en beleid. Eindrapport 14-210. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek.....	1
1.2	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet	1
2	Gebiedsbescherming	3
2.1	Natuurbeschermingswet	3
2.2	Ecologische Hoofdstructuur	3
2.3	Overige natuurgebieden	3
3	Flora- en faunawet	4
3.1	Onderzoeksmethode	4
3.2	Flora	4
3.3	Vleermuizen	5
3.4	Grondgebonden zoogdieren	5
3.5	Broedvogels	6
3.6	Overige soortgroepen	8
3.7	Eindconclusies Flora- en faunawet	8
4	Geraadpleegde bronnen.....	9

Bijlagen

- 1 - Samenvatting natuurwetgeving

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek

In opdracht van provincie Overijssel heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen sanering en herinrichting van de voormalige stortplaats Diepengoor in Denekamp.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 5 augustus 2014 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Beschermde gebieden

Op basis van de afstand en aard van de ingreep kan geconcludeerd worden dat deze geen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur of natuur buiten de EHS hebben.

Beschermde soorten

- In de aanwezige bomen en silo's zijn geen ruimten aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Schade aan (onmisbare) vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen kan ook worden uitgesloten;
- In het plangebied komt Eekhoorn voor (Ff-wet tabel 2). Op basis van (geclusterde) vraatsporen betreft het naar verwachting enkele territoria. Het gehele bosgebied wordt door Eekhoorn als leefgebied gebruikt. Met name de naaldbomen (waarin ook de nesten te verwachten zijn) vormen de belangrijkste voedselbron voor de soort. Met de voorgenomen kap van bomen zijn effecten op Eekhoorn te verwachten;
- Verblijfplaatsen van andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en te verwachten binnen de invloedssfeer van de plannen. Wel zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten (Ff-wet tabel 1) te verwachten;
- In het onderzoeksgebied kan het voorkomen van een jaarrond beschermde broedlocatie van Sperwer niet worden uitgesloten. Verder zijn diverse broedvogels van bos en struweel aangetroffen of te verwachten;
- In aanwezige ruigte en strooisellaag is overwintering te verwachten van enkele algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1). Zwaar beschermde amfibieën worden niet verwacht;
- Op de locaties zijn geen reptielen, beschermde vissen, ongewervelden en weekdieren aangetoond of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen flora en fauna

- Voor Eekhoorn zijn vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet nodig. Voor deze soort hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode en hierbij een passend werkprotocol wordt gehanteerd;
- Om zekerheid te krijgen of al dan geen nestlocatie van Sperwer aanwezig is, is aanvullend veldonderzoek nodig. Dit dient te worden uitgevoerd door gericht onderzoek in de periode maart t/m half juli. Tijdens dit onderzoek wordt specifiek gelet op territorium- of nestindicerende waarnemingen;
- Voor alle broedvogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een

broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Hierbij in acht te nemen dat een soort als Houtduif tot half november kan broeden;

- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht.

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOELSTELLING VAN DIT ONDERZOEK

In opdracht van provincie Overijssel heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen sanering en herinrichting van de voormalige stortplaats Diepengoor in Denekamp.

De Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming. Een samenvatting van de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

Het onderzoeksgebied betreft de voormalige stortplaats Diepengoor globaal gelegen tussen de straten Diepengoor, Achterom en Diekmanweg in het stedelijk gebied van Denekamp (zie figuur 1.1, volgende pagina). Het gebied bestaat uit hoofdzakelijk uit bomen (loof- en naaldbomen), struikgewas en ruigte (brandnetels). Ook zijn twee betonnen silo's aanwezig en bevinden zich op het terrein enkele laagtes die af en toe water bevatten.

Deze stortplaats is verontreinigd met asbesthoudend materiaal en dient gesaneerd te worden. De wijze waarop de sanering en vervolgens herinrichting plaatsvindt, is nog niet definitief. Het doel is om het terrein voor het publiek toegankelijk te houden, maar alle contactmogelijkheden met de aanwezige verontreiniging te voorkomen. Dit betekent dat op een groot deel van de locatie een schone bovenlaag moet worden aangebracht. Mogelijk wordt een deel van de aanwezige bomen behouden. Volledige kaalkap van het terrein en herinplant is echter ook een denkbare variant.

1.3 ALGEMENE OPZET

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 5 augustus 2014. Verder is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Uit het totaal aan verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de mogelijke effecten van beoogde ruimtelijke ingrepen op aanwezige beschermde soorten en gebieden. Daarbij wordt ook kort ingegaan op mogelijkheden tot mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen.

Figuur 1.1 De gele belijning geeft globaal de grenzen weer van het gebied waarbinnen de sanering dient te worden uitgevoerd (Bron kaartondergrond: Bingmaps).

2 Gebiedsbescherming

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Bij ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden dient beoordeeld te worden of significant negatieve effecten kunnen optreden op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het onderzoeksgebied is gelegen op een afstand van circa twee kilometer van Natura 2000-gebied Dinkelland. Voor dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor meerdere habitattypen en één habitatsoort. Gezien de tussenliggende afstand en de aard van de beoogde ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten op de typen en soort waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld. Ook zijn geen van de betreffende soorten in het onderzoeksgebied aangetroffen en te verwachten. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet is in deze situatie niet aan de orde.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur** (EHS) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen bestaan van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aantasten.*

Volgens de begrenzing van de EHS, zoals weergegeven op de digitale kaart behorend bij de Omgevingsverordening van de Provincie Overijssel (2013), ligt het onderzoeksgebied niet in de Ecologische Hoofdstructuur. Het nemen van vervolgstappen in het kader van het EHS-beleid is in deze situatie dan ook niet aan de orde.

2.3 OVERIGE NATUURGEBIEDEN

Buiten de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden die beschermd zijn middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Volgens de digitale kaarten in de Omgevingsvisie van de Provincie Overijssel zijn er in en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied geen specifieke natuurwaarden buiten de EHS aanwezig. Negatieve effecten op dergelijke gebieden zijn als gevolg van de beoogde maatregelen dan ook niet aan de orde.

3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.1 ONDERZOEKSMETHODE

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 5 augustus 2014. Tijdens dit bezoek is het onderzoeksgebied door één persoon onderzocht en is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaar beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Speciale aandacht is daarbij uitgegaan naar flora, zoogdieren en (jaarrond beschermde) broedvogels. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden hierbij kort toegelicht.

3.2 FLORA

In het onderzoeksgebied zijn plantensoorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor voedselrijke en enigszins vochtige omstandigheden. Aangetroffen soorten zijn algemeen voorkomende soorten als Grote brandnetel, Zevenblad, Sint-Janskruid, Klein springzaad, Hondsdraf, Haagwinde, Ruwe berk, Gewone vlier, Hazelaar, Wilg (spec.), Esdoorn (spec.), Zomereik en Spar (spec.).

Beschermde planten of planten van de Rode Lijst zijn niet aangetroffen en worden gezien de soortensamenstelling en de terreingesteldheid ook niet in het onderzoeksgebied verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet is in deze situatie voor flora niet aan de orde.

3.3 VLEERMUIZEN

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1).

De aanwezige bomen zijn grondig geïnspecteerd op aanwezigheid van ruimtes (holten, loszittend bast) die kunnen fungeren als verblijfplaats van vleermuizen. Deze zijn hierbij niet aangetroffen. Omdat bij de beoogde herinrichting geen voor vleermuizen geschikte bebouwing betrokken is (de betonnen silo's zijn ongeschikt), kunnen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten.

Het onderzoeksgebied wordt door enkele vleermuissoorten mogelijk wel gebruikt als onderdeel van een vliegroute en foerageergebied. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn hierop echter geen negatieve effecten te verwachten. Het onderzoeksgebied blijft beschikbaar of wordt op termijn weer geschikt als foerageergebied en onderdeel van een vliegroute. Daarnaast zijn en blijven voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden beschikbaar.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een *vliegroute*. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als *foerageergebied* voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

3.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Eekhoorn

Tijdens het veldonderzoek van 5 augustus 2014 zijn verspreid in het plangebied op diverse locaties grote hoeveelheden (honderden) verse en oude (vraat)sporen van Eekhoorn (Ff-wet tabel 2) gevonden. Verblijfplaatsen (nesten) zijn niet aangetroffen maar waarschijnlijk wel aanwezig in met name naaldbomen die veelal in clusters bij elkaar staan. De kronen van deze naaldbomen zijn zo hoog en dichtgegroeid dat deze vanaf de grond niet te controleren zijn op nesten van Eekhoorn. Verwacht wordt dat minimaal enkele territoria aanwezig zijn (zie ook kader 3.2) en het gehele bosgebied als leefgebied door Eekhoorn wordt gebruikt. Met name de naaldbomen (waarin ook de nesten te verwachten zijn) vormen de belangrijkste voedselbron voor de soort.

Kader 3.2 Vleermuizen

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos. De afmetingen van het leefgebied van Eekhoorn variëren sterk; groottes van 2 tot 50 hectare zijn bekend. In een territorium gebruiken Eekhoorns vaak één hoofdnest met enkele reservenesten daarnaast die afwisselend gebruikt worden. In totaal gaat het vaak om 4 à 7 stuks (Lange et al. 2003).

Als gevolg van de plannen verdwijnen foerageergebied en (zeer waarschijnlijk ook) nestbomen van Eekhoorn. Voor het verwijderen van een nestboom van Eekhoorn geldt een vrijstelling, mits gewerkt

wordt volgens een door het rijk goedgekeurde gedragscode zoals de Gedragscode Natuurbeheer (bijvoorbeeld Bosschap 2009). Indien wordt gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. Wel dienen enkele maatregelen vastgelegd en nader uitgewerkt te worden in een werkprotocol dat tijdens uitvoering van kapwerkzaamheden wordt gevolgd.

De belangrijkste maatregel luidt:

De kapwerkzaamheden dienen buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode plaats te vinden. Globaal is de periode tussen half september - begin februari hiervoor geschikt.

Voor behoud en ontwikkeling van leefgebied voor Eekhoorn kunnen bij nieuwe aanplant van bomen ook naaldbomen (zoals Grove den, Douglas en/of Fijnspar) worden gebruikt. Deze kunnen na verloop van jaren weer als voedselbron en/of nestlocatie fungeren.

Overige zwaarder beschermde soorten

Van andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren (zoals Veldspitsmuis en Das) zijn geen sporen (zoals verblijfplaatsen, uitwerpselen en pootafdrukken) en is geen essentieel leefgebied aangetroffen. Het nemen van vervolgstappen voor zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren is in deze situatie dan ook niet nodig.

Laag beschermde soorten

In het onderzoeksgebied zijn wel vaste verblijfplaatsen van enkele laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdiersoorten zoals Bosmuis, Bosspitsmuis (spec.), Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Egel, Wezel, Konijn aangetroffen of te verwachten. Bij de planrealisatie zullen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van deze algemene grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten in voorliggende situatie een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Schade aan de aanwezige algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.5 BROEDVOGELS

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de (potentiële) aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (zie ook kader 3.3). Daarnaast is op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Sperwer

Het onderzoeksgebied vormt potentieel broedbiotoop voor Sperwer (zie ook kader 3.4). Van een vrouwtje Sperwer zijn een paar veren aangetroffen en ook lag er een prooi (geplukte duif) in het onderzoeksgebied. Ten tijde van het veldbezoek was het niet mogelijk om zekerheid te verkrijgen over het al dan niet aanwezig zijn van een nestlocatie. Zo is het veldonderzoek buiten de onderzoeksperiode maart t/m half juli van de soort uitgevoerd. Om zekerheid te krijgen of al dan geen nestlocatie aanwezig is, is aanvullend veldonderzoek nodig. Dit dient te worden uitgevoerd door gericht onderzoek in de periode maart t/m half juli (Hustings red. 2011). Tijdens dit onderzoek wordt specifiek gelet op territorium- of nestindicerende waarnemingen¹.

Kader 3.4 Sperwer

Sperwers leven voornamelijk in bosgebieden (vaak naaldbos), maar ook in cultuurland en in steden. Gebroed wordt vooral in dichte naaldbossen. De grootte van het territorium van Sperwer omvat één tot meerdere vierkante kilometers. De gebieden waarin Sperwers jagen zijn groter, maar kunnen elkaar overlappen.

Mogelijk vervolgtraject Sperwer

Indien uit het aanvullend onderzoek naar Sperwer blijkt dat de soort een nestlocatie heeft in het plangebied, is het nemen van vervolgstappen noodzakelijk. Bij uitvoering van een ruimtelijke ingreep en de aanwezigheid van, in dit geval Sperwer, is het van belang te beoordelen of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats in gevaar komt. Wanneer dit het geval is en er sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. Indien Sperwer in het plangebied broedt, betreft het plangebied ook belangrijk leefgebied van de soort. Aangezien het gehele plangebied gekapt wordt, is het aannemelijk dat de functionaliteit dan ook in gevaar komt. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet lijkt dan onvermijdelijk.

Veelal moeten in dat geval mitigerende maatregelen worden getroffen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de betreffende soort(en) te waarborgen en is het opstellen van een ecologisch werkprotocol noodzakelijk.

(Sporen van) andere jaarrond beschermde vogelnesten zijn niet aangetroffen of te verwachten in het onderzoeksgebied.

Overige broedvogels

In het onderzoeksgebied zijn diverse meer algemeen voorkomende broedvogels van bos en struweel aangetroffen en te verwachten waaronder Zanglijster, Zwartkop, Roodborst, Heggenmus, Winterkoning, Vink, Merel en Houtduif.

Als gevolg van de beoogde plannen zal ter plekke (tijdelijk) broedgelegenheid van broedvogels verdwijnen. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt echter niet in gevaar, omdat in de omgeving van het onderzoeksgebied voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn. Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van broedvogels. Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende

¹ Tijdens de uitgevoerde bomeninventarisatie van januari 2015 (Peterman 2015) zijn alle nesten in kaart gebracht die mogelijk door Sperwer gebruikt worden. Tijdens deze ronde was het blad van de bomen waardoor de nesten goed zichtbaar waren. Tijdens het aanvullende onderzoek in de periode maart t/m juli 2015 worden deze nesten gecontroleerd op aanwezigheid van Sperwer.

vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half februari en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als Houtduif kan echter tot half november broedend aangetroffen worden.

3.6 OVERIGE SOORTGROEPEN

(Vaste verblijfplaatsen van) reptielen en zwaar beschermde soorten uit de soortgroepen vissen, amfibieën, ongewervelden en weekdieren zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop (zoals permanent oppervlaktewater en geschikte vegetatie) ook niet verwacht in het onderzoeksgebied. Het verplicht nemen van vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet is in deze situatie voor beschermde soorten uit de genoemde soortgroepen dan ook niet nodig.

Onder strooisellaag en ruigte van de aanwezige groenstructuren is wel overwintering te verwachten van enkele laag beschermde amfibieën zoals Bruine kikker, Gewone pad en/ of Kleine watersalamander (alle Ff-wet tabel 1).

Effecten op overwinterende laag beschermde amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën (eind oktober - februari/maart). De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op het land.

3.7 EINDCONCLUSIES FLORA- EN FAUNAWET

Om zekerheid te krijgen over de aan- of afwezigheid van een broedlocatie van Eekhoorn en Sperwer, is aanvullend veldonderzoek nodig (zie §3.4 en 3.5).

Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels: schade aan broedvogels en hun nesten dient te worden voorkomen (zie §3.5).

Voor de overige soortgroepen is het in deze situatie vanuit de Flora- en faunawet niet verplicht vervolgstappen te nemen.

4 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Douma M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode (2011). De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Hustings F. (Redactie) (2011). Inventarisatierichtlijnen per soort. SOVON Broedvogelonderzoek Nederland.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Peterman (2015). Inventarisatie bomen saneringslocatie Diepengoor te Denekamp. Inventarisatie t.a.v. het kapvergunningbeleid. Eindnotitie. Ecogroen, Zwolle.
- Provincie Overijssel (2009). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- Snaak G. (2008) Prooidieren kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007; Verspreidingsonderzoek van 14 prooidieren en morfologische verschillen tussen de processus zygomatus van de gewone en de tweekleurige bosspitsmuis. Natuur en milieuvereniging 'Het Stroomdal', Zuidoost-Drenthe. Schoonebeek.

Internet

- Atlas van Overijssel (2013): Kaarten Omgevingsverordening:
(http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel_basis/v1).
- Ministerie van EZ: <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl> (website met soortinformatie).
- Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).
- Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Biilagen

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën* en *reptielen*;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten*, *libellen* en *kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het

ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit en op mijn.rvo.nl.

---

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.